

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

THEORY AND HISTORY OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

УДК 378.091-044.247

Людмила Шумигора
ORCID iD 0000-0001-9038-0550викладач кафедри психології та педагогіки,
Київський міжнародний університет,
вул. Львівська, 49, 03179 Київ, Україна,
l_shumigora@ukr.net

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена концептуальним основам моделювання інтегрованого освітнього середовища закладу вищої освіти. У ній розглядаються можливості проектування освітнього середовища у ЗВО, пропонується орієнтовна модель інтегрованого освітнього середовища, зіставляються точки зору як українських, так і зарубіжних дослідників, які займалися вивченням особливостей освітнього середовища у закладі вищої освіти. Стверджується, що проблему цільового розриву діяльності освітніх установ різної спрямованості можна вирішити за допомогою моделювання освітнього середовища, що складається з об'єднання шкільної, доуніверситетської та університетської освіти з єдиною цільовою установкою, а також розкривається важливість готовності викладачів до моделювання освітнього середовища, що визначає в результаті його якість і ефективність.

Ключові слова: заклади вищої освіти (ЗВО); концептуальні основи моделювання; мобільне освітнє середовище; моделювання; освітнє середовище; проектування; ринок праці.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.4.712>

Вступ. Сучасна кон'юнктура ринку праці, що утворилася в процесі загального розвитку і науково-технічного прогресу, ставить особливі вимоги до співробітників, зокрема, до їх компетентності, що визначає рівень їх конкурентоспроможності. Багато в чому життєздатність фахівців у ринковому середовищі залежить від тієї підготовки, яку вони здобули під час навчання у закладі вищої освіти. Відтак, одним з провідних аспектів якісної та ефективної освіти в ЗВО є професійно орієнтоване освітнє середовище.

Ринок праці, як український, так і світовий, вимагає також від закладів вищої освіти певного рівня і стану підготовки майбутніх викладачів вищої школи. Зважаючи на це, заклади вищої освіти і роботодавці (стейкхолдери) намагаються консолідувати власні зусилля у підготовці фахівців на етапі здобуття вищої освіти. Основним завданням ЗВО є конвергенція всіх рівнів освіти, формування освітньо-професійних програм згідно з вимогами економічної кон'юнктури.

У процесі ознайомлення означених проблем встановлено найбільш затребуваними якостями фахівця, що пред'являються роботодавцями, є творчий підхід до вирішення нестандартних професійних завдань, мобільність, пристосовність (адаптація) до нових обставин. Однак сучасна система освіти не встигає впроваджувати в освітній процес нові технології, зокрема й інформаційно-комунікаційні, і адаптувати себе до умов ринку праці, які дуже стрімко змінюються, адже зміна форм діяльності людини проникає не лише в сферу праці, а й всі сфери життя. Такий стан справ диктує вищій освіті особливі вимоги до підготовки фахівців. У сучасних умовах закладам вищої освіти треба не тільки формувати й розвивати якості, які цінують роботодавці, а й займатися всебічним розвитком особистості кожного студента для його не лише професійного, але й особистісного успіху. Більш того, загальна глобалізація і поточні соціально-економічні умови передбачають необхідність і готовність фахівців навчатися впродовж усього життя для освоєння тих чи інших аспектів професії. Все це неминуче позначається на концептуальних стра-

тегіях навчання у закладах вищої освіти, які мають складатися з ефективно розроблених методів, технологій, теорій, форм і видів навчальної діяльності.

Освітнє середовище у закладі вищої освіти є саме тим показником, який має змінюватися від створених соціальних умов, швидко адаптуватися до сучасних потреб суспільства. Поняття «освітнє середовище» стало широко використовуватися лише в останні роки, і було уведено у педагогічний лексикон тільки в кінці ХХ століття. Хоча у наш час у цього поняття досить велике коло застосування, адже воно об'єднує всі сегменти виховання й розвитку освіти. Тому, на нашу думку, надзвичайно важливо правильно інтерпретувати сутність терміну освітнє середовище, адже воно (середовище) передбачає існування певних соціальних умов і впливів, орієнтованих на весь освітній процес. Освітнє середовище – це комплекс елементів, із яких складається система взаємовпливу викладачів на здобувачів освіти і навпаки.

Мета статті – розглянути проблему створення інтегрованого освітнього середовища закладу вищої освіти на основі моделювання освітнього середовища, яке складається з об'єднання шкільної, доуніверситетської та університетської освіти з єдиною цільовою установкою – розвиток ключових компетентностей старшокласників як майбутніх студентів шляхом реалізації профільного навчання.

Теоретичні основи моделювання освітнього середовища. Вивчення основ моделювання освітнього середовища ЗВО дало змогу розглянути різні положення та теорії. Зокрема М. Кудря (2012) визначає освітнє середовище як систему впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку в соціальному і просторово-предметному оточенні. Основними маркерами сприятливого освітнього середовища як інтегрованої засади збереження національної ідентичності вищої освіти України автор визначає (с. 17):

- гуманістичний характер, який забезпечується реалізацією особистісного підходу до організації освітнього процесу, довірливою, відкритою, спільною діяльністю студентів і викладачів, спільною творчістю; культивуванням високогуманної, особистісно значущої атмосфери взаємостосунків суб'єктів середовища;

- відкритість і динамічність освітнього середовища як активної взаємодії з різними громадськими об'єднаннями, соціальними організаціями, що забезпечують додаткові можливості для навчання, наявність умов для вільної комунікації в групі, в інституті, на факультеті, між викладачами і студентами, що сприятиме формуванню позитивної національної ідентичності;

- акцент на національному компоненті в змісті професійної підготовки фахівця;

- постійний діагностично-корекційний педагогічний вплив на освітнє середовище задля оптимізації комплексу дій національного налаштування.

А. Смолюк (2017) тлумачить освітнє середовище як «систему впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, що містяться в просторово-предметному, соціально-комунікаційному, психолого-дидактичному і пізнавально-мотиваційному компонентах. На підставі врахування думок дослідників під освітнім серед-

овищем, наприклад, педагогічного коледжу прийнято вважати систему педагогічних впливів і умов формування майбутнього вчителя, а також можливостей для його розвитку, що містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні.

Фактори освітнього середовища, в розумінні О. Керницького (2013) – це вся сукупність зовнішніх подразників, які впливають на учасника освітнього процесу. До факторів освітнього середовища відносяться сукупність явищ і процесів, які у предметно-рекреаційному, просторово-тимчасовому, інформаційному, комунікативно-діяльнісному, морально-психологічному або будь-яких інших аспектах пов'язані з освітнім процесом, є його умова, передумова, предметна оболонка. У цьому відношенні проектування й створення освітнього середовища охоплює систему цілеспрямованих дій кафедр ЗВО щодо актуалізації предметно-інформаційно-психологічних факторів, що забезпечують підтримку цілеспрямованої науково-педагогічної діяльності викладачів і саморозвитку студентів.

Неодмінним супутником поняття «освітнє середовище» є поняття «розвивальне середовище», «освітньо-розвивальне середовище». На думку О. Писарчук (2016), у широкому контексті освітньо-розвивальне середовище – це соціокультурний простір, у межах якого з різним ступенем організованості здійснюється процес розвитку особистості. На думку автора, передумовами становлення освітнього простору як розвивального середовища мають стати такі властивості, як: гнучкість; неперервність; варіативність; інтегрованість; відкритість; налаштованість на спільне діяльне спілкування всіх суб'єктів освітнього процесу.

З урахуванням зазначеного основним завданням освітнього середовища вважається організація освітнього процесу з урахуванням упровадження активних форм і методів навчання задля набуття здобувачами вищої освіти професійних умінь і навичок, компетенцій і фахових знань.

Встановлено, що розглядом і розвитком поняття освітнього середовища займалися зарубіжні – А. Бандура, К. Роджерс, К. Левін, відомі російські дослідники, зокрема А. Петровський, В. Рубцов, В. Ясвін та ін. Сьогодні пріоритетним є розгляд освітнього середовища як соціуму у складі факторів освіти, комплексу умов, що впливають на всі сфери діяльності людини.

У більшості зарубіжних досліджень освітнє середовище оцінюється з точки зору «ефективності» закладу як соціальної системи, емоційного клімату, особистісного благополуччя, особливостей мікрокультури, якості освітнього процесу (К. Маклафлін, К. Reid, D. Hopkins). Водночас констатується, що не існує заздалегідь заданого поєднання показників, які б визначили ефективність закладу, оскільки кожен заклад є унікальним і одночасно «частиною суспільства». Якість освітнього середовища залежить від якості просторово-предметного змісту певного середовища, соціальних відносин і зв'язків між просторово-предметним і соціальним елементами цього середовища.

Для того, щоб мати з освітнього середовища максимум користі, здобувач вищої освіти повинен стати повноправним суб'єктом освіти, активним учасником освітнього процесу, а не об'єктом, який безре-

зультатно зазнає на собі вплив середовища. Для досягнення такого результату освітньому середовищу, зі свого боку, варто провокувати здобувачів освіти можливостями задоволення важливих для них потреб. Саме здатність надання освітнім середовищем студентам таких умов є саме тим критерієм, показником його якості.

Моделювання інтегрованого освітнього середовища закладу вищої освіти. Стан трансформації соціально-економічної системи держави вимагає якісної професійної освіти і переходу до принципово нового рівня соціальної мобільності випускників закладу вищої освіти. Означена якість передбачає безболісне, своєчасне і ефективне як для самої людини, так і для суспільства змуну індивідом соціальної позиції, місця, яке він посідає в соціальній структурі. Відповідати вимогам часу, бути затребуваним, своєчасно змінити професійну сферу діяльності, самовдосконалюватися – все це не що інше, як соціальна мобільність людини. Формувати ж цю рису в підростаючого покоління треба набагато раніше, ще в школі, на рівні загальної середньої освіти. Стандарт повної загальної середньої освіти встановлює вимоги до формування в особистості готовності, здатності до саморозвитку та особистісного самовизначення, системи соціальних і міжособистісних відносин, ціннісно-смыслових установок, соціальних компетенцій, правосвідомості, здатності ставити цілі і будувати плани на життя, здатність до усвідомлення національної ідентичності в полікультурному соціумі. Все означене вище, є передумовою для формування майбутньої соціальної мобільності студентів.

Відтак, одним із способів вирішення цієї проблеми є моделювання освітнього середовища, що охоплює інтеграцію шкільної, доуніверситетської та університетської освіти з єдиною цільовою установкою, передбачаючи участь у процесі навчання. Тим самим буде створено основу планомірної та стабільної підготовки кваліфікованих фахівців. Так, у приватному закладі вищої освіти «Київський міжнародний університет» створено ступеневу модель підготовки фахівця: «Ліцей Київського міжнародного університету» – «Коледж Київського міжнародного університету» – «Київський міжнародний університет». Зокрема, організація профільної освіти в Ліцеї Київського міжнародного університету як диференційованого навчання створює сприятливі умови для підготовки старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, з урахуванням їхніх інтересів, здібностей та особистісних якостей. Профільне навчання потрібне для ліцеїстів, які виявляють підвищений інтерес до вивчення окремих предметів, для забезпечення адаптації дитини у суспільстві та підготовки до самостійного життя, формування відповідальності у прийнятті рішень. Профілі в Ліцеї визначаються відповідно до освітніх програм, які реалізуються в університеті.

Крім профільної, в Ліцеї КиМУ існує допрофільна освіта. Допрофільне навчання здійснюється у формі факультативів, предметних гуртків, наукових шкільних товариств ліцеїстів, Малої академії, предметних олімпіад тощо. Крім того, курси за вибором доповнюють змістове навантаження шкільних навчальних предметів, знайомлять учнів із

світом сучасних професій, навчають оцінювати свої можливості. Перелік курсів за вибором формується відповідно до інтересів і здібностей учнів із врахуванням основних підходів освітньої концепції та стратегії розвитку університету. У Ліцеї на базі Київського міжнародного університету створюються профільні групи за декількома напрямками профілізації за наявності відповідних матеріальних, кадрових умов, а також із урахуванням потреб учнів і соціального замовлення.

Профільне навчання спрямоване на врахування інтересів, нахилів і здібностей кожного ліцеїста у контексті соціального та професійного самовизначення і відповідності вимогам сучасного ринку праці. Такий підхід до організації освіти ліцеїстів не лише найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, а й дає змогу створити найоптимальніші умови для їхнього професійного самовизначення та подальшої самореалізації.

Профільне навчання в Ліцеї реалізується шляхом:

- вивчення практично-орієнтованого курсу «Технології» як інтегрованого з курсом «Вступ до спеціальності» та іншими курсами за вибором відповідно обраної учнями за інтересами освітніх програм, які реалізуються в університеті – профілів навчання в ліцеї;
- проведення навчальних занять із використанням сучасних форм і методів навчання (тренінги, майстер-класи, колоквиуми тощо);
- проведення психолого-педагогічних тренінгів науково-педагогічними працівниками університету в ліцеї («Мотивація і визначення цілей під час вибору професії – само менеджмент»; «Діловий протокол та етикет»; «10 правил вибору професії – крок до вдалої кар'єри»; «Конфліктологія і вміння спілкування, вирішення конфліктів (Комунікативний тренінг)»);
- спільної гурткової роботи із залученням ліцеїстів за науковими напрямками в університеті;
- участі ліцеїстів і студентів університету в заходах з метою вивчення практичного досвіду за відповідною професією шляхом проведення екскурсій на підприємства, зустрічей з відомими людьми, які мають певний досвід в тій чи іншій галузі.

Профілізація старшої школи в КиМУ відповідає загальному контексту розвитку старшої школи в зарубіжжі, яка є профільною. Незалежно від національної специфіки, в усіх країнах профільне навчання базується на визначенні переліку навчальних предметів чи освітніх галузей, змісту, вмінь і навичок/компетентностей, необхідних для підготовки молоді до дорослого самостійного життя.

В умовах неможливості та недоцільності механічного запозичення зарубіжних практик функціонування профільної школи важливим для України є кореляція розвитку національної освіти зі світовими тенденціями організації профільного навчання, що відкриває нові перспективи інтеграції в освітній та професійний простір зарубіжної спільноти. Вважаємо, що цінним для Української держави є такі ключові тенденції, як: інтенсифікація індивідуалізації навчання, мінімізація кількості обов'язкових предметів порівняно з базовою освітою, оптимізація тривалості навчання та кількості профілів відповідно до потреб економіки та національних

особливостей системи освіти, запровадження компонентного формату змісту освіти, диверсифікація організаційних форм, які охоплюють варіанти, починаючи від окремого закладу освіти, до профілів/курсів у межах однієї установи.

Вважаємо, що глибина вивчення змісту навчального матеріалу має визначатися не стільки кількістю виявлених зв'язків між різними об'єктами та явищами, тобто не обсягом опанованої інформації, скільки ступенем самостійності навчальної діяльності учнів, відбором проблем, явищ, процесів і ситуацій, вивчення яких відповідало б їхніх запитам і сприяло формуванню їх суб'єктами освітньої діяльності. З урахуванням цього в Ліцеї значна увага приділяється спрямованості змісту навчального матеріалу на професійну діяльність, формування способів професійного мислення і свідомості. Виникає потреба в спеціальних дослідженнях різних моделей змісту профільних загальноосвітніх предметів, утіленні ідеї варіативності та альтернативності програм.

Аналіз затверджених Міністерством освіти і науки України навчальних програм засвідчив, що в окремих профілях навчання важко з'ясувати, які з предметів є профільними, а які – розширюють профіль, адже кількість годин є однаковою. У теорії і практиці профільного навчання відомо більше десяти різновидів курсів за вибором, серед яких є курси для поглиблення і розширення знань, інформації з навчальних предметів, що охоплюються навчальним планом школи (з предмета загалом, окремої теми, проблеми за програмою або поза програмою), курси з оволодіння методологією науки чи предметними вміннями, курси з історії науки, міжпредметні курси (мета – інтеграція знань учнів про природу і суспільство), курси з навчальних предметів, які не входять до навчального плану.

У нашому випадку обрано підхід вибору дисциплін ліцеїстами відповідно до освітніх програм, які реалізуються в університеті, оволодіння базовими компетентностями, які забезпечать усвідомлений і обґрунтований вибір майбутньої професії. Відтак, важливою передумовою ефективності інте-

грованого освітнього середовища є вибір ліцеїстами профілю навчання, з одного боку, і можливість університету забезпечити попит здобувачів вищої освіти саме у виборі профілів навчання відповідно до напрямів підготовки в університеті. Проблема вибору зумовлена насамперед тим, що в більшості підлітків недостатньо розвинені особистісні якості, потрібні для вибору профілю навчання і професійного самовизначення, а також для відповідного вікового розвитку: здатність до самопізнання, довіра до себе, готовність до вибору тощо. Учнім гостро бракує знань про світ професій, про себе, потреби своєї місцевості у фахівцях шляхом продовження освіти, тому основним завданням педагогів закладу вищої, а також закладу загальної середньої освіти постає питання створення саме такого ефективного інтегрованого освітнього середовища, в якому можливо було б задовольнити потреби і можливості всіх учасників освітнього процесу: визначення профілів закладу загальної середньої освіти відповідно до напрямів підготовки фахівців в університеті; вибір профілів навчання учнями ліцею з урахуванням їхніх інтересів, уподобань, здібностей і нахилів; розвиток самостійності та творчого пошуку особистості; усвідомлення вибору своєї майбутньої професії тощо).

Висновки. Таким чином, освітнє середовище закладу вищої освіти є системним, інтегрованим, багатоаспектним, структурованим утворенням. Наукові підходи до глумачення структури освітнього середовища ЗВО є досить варіативними й багатоаспектними, проте вони не заперечують один одного, а лише доповнюють й презентують різні аспекти досліджуваного феномену. Авторське трактування інтегрованого освітнього середовища ЗВО базується на виокремленні в ньому якості та ефективності через ступеневу модель шкільного і університетського навчання шляхом забезпечення профілізації освітнього процесу. Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні впливу освітнього середовища закладу вищої освіти на особистісний і професійний розвиток кожного учасника освітнього процесу.

Література

- Братко М. В. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки.* 2015. Вип. 135. С. 67–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2015_135_19 (дата звернення: 28.10.2019).
- Керницький О. М. Освітнє середовище вищого навчального закладу як педагогічний феномен. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* 2013. № 38/39. С. 43–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2013_38-39_8 (дата звернення: 28.10.2019).
- Кудря М. М. Педагогічні засади збереження національної ідентичності вищої освіти України в контексті глобалізації: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2012. URL: http://eprints.zu.edu.ua/8195/1/%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%84_%D0%9A%D1%83%D0%B4%D1%80%D1%8F.pdf (дата звернення: 28.10.2019).
- Мартиненко С. М. Педагогічне моделювання освітнього середовища університету в умовах євроінтеграції. *Освітній простір України.* 2018. Вип. 14. С. 22–30. DOI: 10.15330/esu.14.22-30.
- Новиков В. Н. Образовательная среда вуза как профессионально и личностно стимулирующий фактор. *Психологическая наука и образование.* 2012. № 1. URL: http://psyjournals.ru/files/50761/psyedu_ru_2012_1_Novikov_2.pdf (дата звернення: 27.10.2019).
- Писарчук О. Т. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації освітньо-розвивального середовища: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тернопіль, 2016. 21 с.
- Смілянєць О. Г. Значення технології мобільного навчання у створенні освітнього середовища вищого навчального закладу. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти.* 2017. Вип. 16. С. 47–50. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=>

UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Ozfm_2017_16_18 (дата звернення: 28.10.2019).

- Смолюк А. І. Емпіричне дослідження ролі освітнього середовища педагогічного коледжу як чинника професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 57–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2017_2_8 (дата звернення: 28.10.2019).
- Шахбазова М. А. Концептуальні основи моделювання освітнього середовища вищого навчального закладу. *Мир науки, культури, освіти*. 2019. № 2. С. 178–180. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptualnye-osnovy-modelirovaniya-obrazovatelnoy-sredy-vysshego-uchebnogo-zavedeniya> (дата звернення: 25.10.2019).
- Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. Москва: Смысл, 2001. 365 с.

References

- Bratko, M. V. (2015). Struktura osvitnogo seredovisha vishogo navchalnogo zakladu [Structure of educational environment of higher education institution]. *Naukovi zapiski Kirovogradskogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Volodimira Vinnichenka. Seriya: Pedagogichni nauki*, 135, 67–72. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2015_135_19 (ukr).
- Kernickiy, O. (2013). Osvitnye seredovishe vishogo navchalnogo zakladu yak pedagogichnij fenomen [Educational Environment of Higher Institution as A Pedagogical Phenomenon]. *Problemi inzhenerno-pedagogichnoi osviti*, 38/39, 43–50 (ukr).
- Kudrya, M. M. (2012). *Pedagogichni zasady zberezheniya nacionalnoi identichnosti vishoyi osviti Ukraini v konteksti globalizatsiyi* [Pedagogical principles of preserving the national identity of higher education of Ukraine in the context of globalization]: Candidate's thesis: 13.00.01. Kyiv, Ukraine. Retrieved from http://eprints.zu.edu.ua/8195/1/%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%84_%D0%9A%D1%83%D0%B4%D1%80%D1%8F.pdf (ukr).
- Martinenko, S. M. (2018). Pedagogichne modelyuvannya osvitnogo seredovisha universitetu v umovah yevrointegratsiyi [Pedagogical modeling of the university's educational environment in the context of European integration]. *Osvitnij prostir Ukraini*, 14, 22–30. DOI: 10.15330/esu.14.22-30.1 (ukr).
- Novikov, V. N. (2012). Obrazovatel'naya sreda vuza kak professionalno i lichnostno stimuliruyushij faktor [The educational environment of the university as a professional and personally stimulating factor]. *Psihologicheskaya nauka i obrazovanie*, 1. Retrieved from http://psyjournals.ru/files/50761/psyedu_ru_2012_1_Novikov_2.pdf (rus).
- Pisarchuk, O. T. (2016). *Pidgotovka majbutnogo vchitelya pochatkovoyi shkoli do organizatsiyi osvitno-rozvivalnogo seredovisha* [Preparation of the future elementary school teacher for the organization of educational and development environment]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04. Ternopil, Ukraine (ukr).
- Smilyanec, O. G. (2017). Znachennya tehnologiyi mobilnogo navchannya u stvorenni osvitnogo seredovisha vishogo navchalnogo zakladu [Importance of mobile technology education environment creating educational institution of higher education]. *Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vihovannya v zakladah osviti*, 16, 47–50. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Ozfm_2017_16_18 (ukr).
- Smolyuk, A. I. (2017). Empirichne doslidzhennya roli osvitnogo seredovisha pedagogichnogo koledzhu yak chinnika profesijnogo samorozvitku majbutnih uchiteliv pochatkovoyi shkoli [An empirical study of the role of the educational environment of the pedagogical college as a factor of professional self-development of future primary school teachers]. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*, 2, 57–64. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2017_2_8 (ukr).
- Shahbazova, M. A. (2019). Kontseptualnye osnovy modelirovaniya obrazovatel'noy sredy vysshego uchebnogo zavedeniya [Conceptual bases of modeling of educational environment of higher education institution]. *Mir nauki, kultury, obrazovaniya*, 2, 178–180. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptualnye-osnovy-modelirovaniya-obrazovatelnoy-sredy-vysshego-uchebnogo-zavedeniya> (rus).
- Yasvin, V. A. (2001). *Obrazovatel'naya sreda: ot modelirovaniya k proektirovaniyu* [Educational environment: from modeling to design]. Moscow, Russia: Smysl (rus).

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Шумигора Людмила,
преподаватель кафедры психологии и педагогики,
Киевский международный университет,
ул. Львовская, 49, 03179 Киев, Украина, l_shumygora@ukr.net

Статья посвящена концептуальным основам моделирования интегрированного образовательной среды учреждения высшего образования. В ней рассматриваются возможности проектирования образовательной среды в вузе, предлагается ориентировочная модель интегрированной образовательной среды, сопоставляются точки зрения как украинских, так и зарубежных исследователей, занимавшихся изучением особенностей образовательной среды в высшем учебном заведении. Утверждается, что проблему целевого разрыва деятельности образовательных учреждений различной направленности можно решить с помощью моделирования

образовательной среды, которая состоит из объединения школьного, довузовского и университетского образования с единой целевой установкой, а также раскрывается важность готовности преподавателей к моделированию образовательной среды, которая определяет в результате ее качество и эффективность.

Ключевые слова: высшие учебные заведения; концептуальные основы моделирования; мобильная образовательная среда; моделирование; образовательная среда; проектирование; рынок труда.

CONCEPTUAL BASES OF MODELING OF UNIVERSITY INTEGRATED ENVIRONMENT: THEORETICAL ASPECT

Shumigora Lyudmila,
Teacher of Department of Psychology and Pedagogy,
Kyiv International University,
49 Lvivska Str., 03179 Kyiv, Ukraine, l_shumygora@ukr.net

The article deals with the conceptual fundamentals of modeling the educational environment of a higher education institution. The article examines the possibilities of designing the educational environment in universities; offers an educational environment-oriented model. The university's educational environment is defined as a multi-faceted structure that purposefully and spontaneously influences the professional and personal development of the future specialist, ensuring his / her readiness for professional activity and / or continuation of training, successful self-realization in the process of life activity. The educational environment is a set of material factors of the educational process and interpersonal relationships that establish the subjects of education in pedagogical interaction. Points of view of Ukrainian as well as foreign researchers who have been studying the peculiarities of the educational environment in higher education are compared. The article also confirms that the problem of the deliberate break in the activity of differently orientated educational institutions can be overcome by means of educational environment modeling, which combines school, pre-university and university education with a single target setting. Importance of teachers being ready for modeling the educational environment, which results in its quality and efficiency, is also revealed in the article. Prospects for further research are to investigate the impact of the higher education institution's educational environment on the personal and professional development of each participant in the educational process.

Key words: educational environment; mobile educational environment; design; modeling; conceptual fundamentals of modeling; labour market; higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2019
Прийнято до друку 28.11.2019